

Kommunledningskontoret

Finansdepartementet

Yttrande över remiss om regional indelning - tre nya län. SOU 2016:48 Fi 2016/02568/K

Allmänt

Ljusdals kommun relaterar i detta yttrande på förslaget som helhet men med särskild inriktning på förslaget om Region Svealand.

Utredningen tar i delbetänkandet ställning för att en sammanläggning skall ske redan den 1 januari 2019. Ljusdals kommun anser att utredningen forcerar processen. Då förslaget helt saknar underifrånperspektiv är det vår bedömning att större delen av befolkningen inte är beredd att stödja en sådan omställning i ett sådant tidsperspektiv. De formella beslut i olika organ som skall fattas tvingas genomföras på ett sådant sätt att de kulturella förändringar som befolkning skall genomgå inte på något sätt kan hävdas vara processade. En sammanslagning av länsstyrelserna redan till 2018 förefaller mycket skör och kommer sannolikt att leda till stora praktiska negativa konsekvenser.

Ur betänkandet, ” i vissa län finns en bred parlamentarisk majoritet för en indelningsändring och en stark önskan om ett ikrafträdande 2019. I vissa län finns tveksamheter kring om ett ikrafträdande bör ske 2019 eller 2023”. Ljusdals kommun ställer sig tveksam till om denna, utredningens, bild av situationen är riktig.

Ljusdals kommun säger definitivt nej till tvingande kommunsammanslagningar som en följd av regionaliseringen.

Ljusdals kommun kräver och förutsätter att slutligt beslut i Riksdagen gällande regionfrågan föregås av en folkomröstning.

Demokrati

Det faktum att storregionernas fullmäktige skall vara direktvalda framhålls som ett bidrag till en förstärkning av demokratin. Bland annat anges de hittillsvarande processerna bakom nuvarande avtal mellan regionerna i frågor rörande sjukvård, transportsystem med mera vara mindre transparanta, en situation vilken skulle förbättras med de direktvalda politiska organ i vilka besluten kan fattas. Mot sådana resonemang skall ställas dagens situation där medborgarna direktväljer sina politiska företrädare i de mindre regionerna. Det är uppenbart att det i dessa regioners fullmäktigeförsamlingar finns fler representanter från de respektive

kommunerna vilket rimligen skulle motsäga utredarnas resonemang. Färre regionpolitiker, och därmed svagare lokala kunskaper, anser Ljusdals kommun utgör en demokratisk förlust.

Även centraliseringen av den regioncentrala administrationen kommer att påverka medborgarnas möjlighet att kommunicera med och påverka i den demokratiska vardagen. Det måste vara helt orimligt att inte lägga samman parallella verksamheter i de nuvarande regionerna när de slås samman till stora. Därmed kommer man inom den nya regionen att drivas i centralistisk riktning för att i någon mån uppnå stordriftsfördelar.

Allt utvecklingsarbete måste ske i samverkan mellan lokala företag och regionens kommuner och det är viktigt att kommunerna i regionen får reellt inflytande över de frågor som berör dem.

Sjukvård

Ljusdals kommun bedömer att nuvarande sjukvårdsregioner har utvecklats på ett positivt och effektivt sätt. Det finns ingen evidens för att nuvarande storregioner bedriver en sjukvård som är mer kostnadseffektiv, rationell eller håller högre kvalitet än de mindre regionerna. Därmed anser vi inte att utredningens argumentation, om att storregioner krävs för att klara den framtida sjukvården, är rimlig.

Ur en landsbygdskommuns perspektiv kan Ljusdals kommun se att risken är uppenbar för försämrad lokal sjukvård i perifera delar av den föreslagna storregionen. Den sannolika utvecklingen, vilken bekräftas empiriskt, är att större organismer för att vara kostnads-effektiva behöver centraliseras och specialiseras. Detta talar inte till fördel för kommuner och orter vars geografiska läge i detta perspektiv kan betecknas som perifert. Utredning utgår från de stora och specialiserade sjukvårdsinstitutionerna men saknar helt de lokala perspektiven.

Arbete, studier och urbanisering

Redan idag kan vi i Ljusdal se tydliga tecken på urbanisering och centralisering. Statliga myndigheter, som till exempel senast Lantmäteriet, koncentrerar sin verksamhet vilket leder till färre kvalificerade arbetstillfällen och sämre service i mindre kommuner. Våra ungdomar lockas allt mer av de större orternas gymnasieskolor.

Ljusdals kommun ser ingenting i betänkandet som skulle verka mot en sådan utveckling. Snarare ser vi en betydligt ökad risk för att utvecklingen förstärks.

Statliga myndigheter ska utlokaliseras till de delar i regionen som blivit dränerade på statlig närvaro.

Kollektivtrafik

Ljusdals kommun befarar att en Svealandsregion med sammanslagen organisation för kollektivtrafik skulle komma att nedprioritera transporter i mer perifera delar. För Ljusdals kommun utgör nuvarande kollektivtrafikanordnare, X-trafik, med dess relativt omfattande trafik på Ljusdal och Järvsö, en absolut förutsättning för kommunens möjligheter att fungera. Såväl näringsliv, studerande, sjuka som arbetspendlare är i direkt behov av kollektivtrafik. Till dessa skall läggas alla nya svenskar som numera finns över hela landet och som är absolut beroende av kollektiva transporter.

I de delar av regionen som skulle komma att gränsa mot andra regioner kommer dagens situation med regionöverskridande trafik och dess komplikationer inte enbart att kvarstå utan sannolikt förstärkas. Den kritik som kan riktas mot nuvarande trafiksituation är att möjligheterna till arbets- och studiependling från nuvarande region mot Härjedalen, Jämtland och Medelpad är begränsade i synnerhet i inlandet.

Servicegaranti

För att erbjuda likvärdig service i hela landet måste statens roll tydliggöras i betänkandet.

Ljusdals kommun känner oro över möjligheterna att i framtiden påverka en storregions beslut eftersom kommunen inte kommer kunna inneha någon representation av omfattning i regionens fullmäktigeförsamling.

I det fall Riksdagen skulle komma att besluta om en sammanslagning av regionerna och en samordningsprocess inleds är det ett krav från Ljusdals kommun att nuvarande nivå på regional service inom sjukvård, kollektivtrafik med flera även fortsatt garanteras.

Hållbarhet

Ljusdals kommun ser inte hur den föreslagna regionala indelningen kan understödja en hållbar utveckling i de inblandade regionerna och landstingen. Hur ska regioner bäst organiseras för att klara klimatutmaningen och Sveriges åtaganden på Pariskonferensen? Vilken organisation är bäst på att skapa delaktighet, justa ekonomiska och sociala villkor och bra uppväxtvillkor för barn och unga? De frågorna finner inget svar i betänkandet.

Lars Molin
Kommunstyrelsens ordförande

Nicklas Bremefors
Tf kommunchef

Kommunledningskontoret

Finansdepartementet

Yttrande över remiss om regional indelning - tre nya län. SOU 2016:48 Fi 2016/02568/K

Allmänt

Ljusdals kommun relaterar i detta yttrande på förslaget som helhet men med särskild inriktning på förslaget om Region Svealand.

Utredningen tar i delbetänkandet ställning för att en sammanläggning skall ske redan den 1 januari 2019. Ljusdals kommun anser att utredningen forcerar processen. Då förslaget helt saknar underifrånperspektiv är det vår bedömning att större delen av befolkningen inte är beredd att stödja en sådan omställning i ett sådant tidsperspektiv. De formella beslut i olika organ som skall fattas tvingas genomföras på ett sådant sätt att de kulturella förändringar som befolkning skall genomgå inte på något sätt kan hävdas vara processade. En sammanslagning av länsstyrelserna redan till 2018 förefaller mycket skör och kommer sannolikt att leda till stora praktiska negativa konsekvenser.

Ur betänkandet, ” i vissa län finns en bred parlamentarisk majoritet för en indelningsändring och en stark önskan om ett ikraftträdande 2019. I vissa län finns tveksamheter kring om ett ikraftträdande bör ske 2019 eller 2023”. Ljusdals kommun ställer sig tveksam till om denna, utredningens, bild av situationen är riktig.

Ljusdals kommun säger definitivt nej till tvingande kommunsammanslagningar som en följd av regionaliseringen.

Ljusdals kommun kräver och förutsätter att slutligt beslut i Riksdagen gällande regionfrågan föregås av en folkomröstning.

Demokrati

Det faktum att storregionernas fullmäktige skall vara direktvalda framhålls som ett bidrag till en förstärkning av demokratin. Bland annat anges de hittillsvarande processerna bakom nuvarande avtal mellan regionerna i frågor rörande sjukvård, transportsystem med mera vara mindre transparenta, en situation vilken skulle förbättras med de direktvalda politiska organ i vilka besluten kan fattas. Mot sådana resonemang skall ställas dagens situation där medborgarna direktväljer sina politiska företrädare i de mindre regionerna. Det är uppenbart att det i dessa regioners fullmäktigeförsamlingar finns fler representanter från de respektive

kommunerna vilket rimligen skulle motsäga utredarnas resonemang. Färre regionpolitiker, och därmed svagare lokala kunskaper, anser Ljusdals kommun utgör en demokratisk förlust.

Även centraliseringen av den regioncentrala administrationen kommer att påverka medborgarnas möjlighet att kommunicera med och påverka i den demokratiska vardagen. Det måste vara helt orimligt att inte lägga samman parallella verksamheter i de nuvarande regionerna när de slås samman till stora. Därmed kommer man inom den nya regionen att drivas i centralistisk riktning för att i någon mån uppnå stordriftsfördelar.

Allt utvecklingsarbete måste ske i samverkan mellan lokala företag och regionens kommuner och det är viktigt att kommunerna i regionen får reellt inflytande över de frågor som berör dem.

Sjukvård

Ljusdals kommun bedömer att nuvarande sjukvårdsregioner har utvecklats på ett positivt och effektivt sätt. Det finns ingen evidens för att nuvarande storregioner bedriver en sjukvård som är mer kostnadseffektiv, rationell eller håller högre kvalitet än de mindre regionerna. Därmed anser vi inte att utredningens argumentation, om att storregioner krävs för att klara den framtida sjukvården, är rimlig.

Ur en landsbygdskommuns perspektiv kan Ljusdals kommun se att risken är uppenbar för försämrad lokal sjukvård i perifera delar av den föreslagna storregionen. Den sannolika utvecklingen, vilken bekräftas empiriskt, är att större organismer för att vara kostnads-effektiva behöver centraliseras och specialiseras. Detta talar inte till fördel för kommuner och orter vars geografiska läge i detta perspektiv kan betecknas som perifert. Utredning utgår från de stora och specialiserade sjukvårdsinstitutionerna men saknar helt de lokala perspektiven.

Arbete, studier och urbanisering

Redan idag kan vi i Ljusdal se tydliga tecken på urbanisering och centralisering. Statliga myndigheter, som till exempel senast Lantmäteriet, koncentrerar sin verksamhet vilket leder till färre kvalificerade arbetstillfällen och sämre service i mindre kommuner. Våra ungdomar lockas allt mer av de större orternas gymnasieskolor.

Ljusdals kommun ser ingenting i betänkandet som skulle verka mot en sådan utveckling. Snarare ser vi en betydligt ökad risk för att utvecklingen förstärks.

Statliga myndigheter ska utlokaliseras till de delar i regionen som blivit dränerade på statlig närvaro.

Kollektivtrafik

Ljusdals kommun befarar att en Svealandsregion med sammanslagen organisation för kollektivtrafik skulle komma att nedprioritera transporter i mer perifera delar. För Ljusdals kommun utgör nuvarande kollektivtrafikanordnare, X-trafik, med dess relativt omfattande trafik på Ljusdal och Järvsö, en absolut förutsättning för kommunens möjligheter att fungera. Såväl näringsliv, studerande, sjuka som arbetspendlare är i direkt behov av kollektivtrafik. Till dessa skall läggas alla nya svenskar som numera finns över hela landet och som är absolut beroende av kollektiva transporter.

I de delar av regionen som skulle komma att gränsa mot andra regioner kommer dagens situation med regionöverskridande trafik och dess komplikationer inte enbart att kvarstå utan sannolikt förstärkas. Den kritik som kan riktas mot nuvarande trafiksituation är att möjligheterna till arbets- och studiependling från nuvarande region mot Härjedalen, Jämtland och Medelpad är begränsade i synnerhet i inlandet.

Servicegaranti

För att erbjuda likvärdig service i hela landet måste statens roll tydliggöras i betänkandet.

Ljusdals kommun känner oro över möjligheterna att i framtiden påverka en storregions beslut eftersom kommunen inte kommer kunna inneha någon representation av omfattning i regionens fullmäktigeförsamling.

I det fall Riksdagen skulle komma att besluta om en sammanslagning av regionerna och en samordningsprocess inleds är det ett krav från Ljusdals kommun att nuvarande nivå på regional service inom sjukvård, kollektivtrafik med flera även fortsatt garanteras.

Hållbarhet

Ljusdals kommun ser inte hur den föreslagna regionala indelningen kan understödja en hållbar utveckling i de inblandade regionerna och landstingen. Hur ska regioner bäst organiseras för att klara klimatutmaningen och Sveriges åtaganden på Pariskonferensen? Vilken organisation är bäst på att skapa delaktighet, justa ekonomiska och sociala villkor och bra uppväxtvillkor för barn och unga? De frågorna finner inget svar i betänkandet.

Lars Molin
Kommunstyrelsens ordförande

Nicklas Bremefors
Tf kommunchef